

Ezt bejelentette a nagyhatalmaknak és a sejkül izlamlól fekvát, vagyis egy mohamedán brévét kapott utasításul hogy Alláh és Mohamed nevében tartsa meg, a mit a kiszmet vagyis a végzet neki adott. A nagyhatalmak ugyan a berlini szerződés alapján vonakodnak ebbe beleegyezni, de a szultán nyugodt, mert megszállta a tartományt, nagy mozgósított seregei állnak fegyverben s nincsenki a ki őt megakarná támadni, hogy Tesszaliából kiverje. Nehéz dolga lesz az európai diplomáciának a békekötéssel. Száz millió hadikárpótlást miből fizessen Görögország, a melynek hegyei csak követ s nem aranyat termelnek, könnyebben esik neki Tesszaliáról lemondani, mint fizetni a mikor nincs miből, hacsak Anglia nem kölcsönöz neki, de az sem teszi ingyen.

A czár gratulált a szultánnak, a kinek most annyi barátja van az európai uralkodók közt, mintha a legkedvesebb volna közöttük. György görög királyok pedig nem is kondoleának, mintha se testvére, se rokona, se senkije nem volna a fejedelemek között.

Alkalmasint lemond a trónról, vagy az egész dinasztiaát elkergetik a görögök, pedig ok maguk akarták a háborút s addig tüntettek a királyi palota előtt, a míg György király belement. Számított a görögök vitézségére, a törökországi keresztények lázadására, az európai filhellének támogatására, Anglia segítségére és a rokon udvarok pártfogására. Mindenkiben csalatkozott.

Donec eris felix, multos numerabis amicos
Tempora si fuerint nubila, solas, eris.
(Szerencsétlen sok barátod leszen ;
Mind elhagyvaak balsorsban egészen.)

Ausztriában is jól csinálja az új parlament. Schuszterschitz azt mondja a németekre »liberális svindlerok!« (Glöckner visszafeleli, »maga tolvaj, csavargó!« (Sie Gauner!)). E mellett ököllet ütik a padokat, dobognak a lábukkal, kiabálnak tele torokkal s az elnök csöngöt, mint egy eszeveszett harangozó, a miniszerek kimennek s miután 3 óra hosszat így mulattak, az elnök az ülést befejeztetnek nyilvánítja. Ezt hívják osztrak alkotmányosságnak s így csinálnak a németek obstrukciót.

kezdte hát az öreg Mklós újból a mondokát.

Boszorkányság annak a nézése. Éjszaka mint a lidérczáng, sokszor úgy világitanak, fertelmes zöld szemei. Sőt borus éjszakán, mikor a villám is vakítóan cikázik, — már én láttam, — csak alighogy végig simítottam a macskának hátán, borzalt szórén, egyszerre úgy pattogott belőle a szikra, mint ihol ni! ebből a parázból! Már pedig igaz hittet nem történhetik ez, akármiként is latolgtak a do'got.

Vak sötétség is van. Az erdő felől is csak a nagy mozgás. Az »akasztó domb« tetején mintha ezüstös zöld tűz lobogna, mikor végig pattan a sötétségen az itélet haragos langja. Fent fekete, iromba csoda alakok — felhők kavarnak, de úgy mintha csak birközve hajingálnak egymást. Hát mi ez? A többi állat — az ember is — reszket, buvóhelyet keres, mint a vadmadár, csak a bagoly, a denevér csapdos, meg a macska duruzsol, mintha öröme telne a viharok e vad játékában? . . .

— Hogy láttam már halálmacskát? Hogy milyen az? Hisz csak várjátok! Hisz mindjárt reá térek . . .

Nem mind fekete az! Nem is a szín határoz nála! Lehet az ordas is, rozsdás vörös foltokkal. És rém sovány, hogy a csontjai is szinte zörögnek. Azelőtt soha nem is

A cseh és morva nyelvrendeletek miatt van ez, ahat fölrati javaslat várja a tárgyalást a kiegyezési törvényjavaslatok be lesznek terjesztendők, mihelyta kvótában meggyeztek, amely miatt Budapesten van a király a magyarokat engedékenységre bírni, de az obstrukció lehetetlenné tesz minden tárgyalást s a németek a nyelvkérdésben nem engednek. Minthogy pedig a csehek sem és a kormány sem, így a kiegyezésből nem lesz semmi, hanem vagy miniszterválságnak kell lenni, vagy a parlamentet küldik haza. Tanácsot adni e kínos helyzetben Goluhovszki gróf Budapestre utazott a királyhoz.

Egyébként Európa nyugodt, csak Parisban tüntetnek egymás ellen az orléansisták és a republikánusok. A királypártiak az orléansi hercegnőnek hódolnak rengeteg küldöttségekkel számkivetett férje helyett, aki nem mehetett el a királyi családbeli halottak temetésére, a melyekre Parisba gyűlt az egész francia dinasztia megadni a végsőtiszteletet Alengone hercegnőnek, Aumale hercegnének és a tegnapelőtt elhunyt párisi grófnénak. A köztársasági párt neheztel és a kamarában Brisson elnök szidja a monarkistákat és ugyanazt teszi Faure. Ezzel azonban sem a királyságot helyreállítani, sem a köztársaságot megmenteni nem lehet.

Angliamiatan görög politikájával felsült, innét Afrika felé fordul s Tranzvaal ellen készül.

A kath. autonomia.

Debreczen, május 20.

A hivatalos lap tegnap reggeli száma közli a királyi kéziratot, mely a kath. kongresszust hat hónapon belül összehívja.

A királyi kézirat így szól:

Vallás és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére az 1870. évi október hó 20-ára egybehívott kongresszust befejeztetnek nyilvánítja, megengedem, hogy a magyarországi katolikus egyház önkormányzatának szervezésére jelen elhatározásom keltétől számított hat hónapon belül új kongresszus hívassék egybe.

A kongresszus egybehívásának módjára

és munkálkodására nézve az 1895. évi november hó 29-én kelt elhatározásomban foglaltak veendőik irányadón; egyben felhatalmazom a bibornok hercegprímást, hogy most említett elhatározásom keretei közt a kongresszus egybehívása és vezetése tekintetében a szükségeseket eszközölje; végre utasítom Önt, hogy ezen elhatározásomról a bibornok-hercegprímást haladéktalanul értesítse.

Kelt Bécsben, 1897. évi május hó 14-én.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Dr. Wlassics Gyula, s. k.

A királyi elhatározás szövege, melyet Wlassics miniszter a képviselőház 1896. évi február 5-iki ülésén mutatott be, mely a következő:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére a magyarországi katolikus egyház önkormányzatát szervező kongresszusnak. Általam későbbben meghatározandó időben való megtartását megengedem s egyzersmind jóváhagyom, hogy;

1 ezen kongresszus ezuttal is az 1869. évi október hó 25-én kelt elhatározással helybenhagyott választási szabályzatban meghatározott módon alakuljon s hogy

1. ezen új kongresszushoz az 1870—71 évi kongresszus munkálata azzal küldessék vissza, hogy azt a változó viszonyokra való tekintettel, valamint az Engem megillető legfőbb kegyuri és felügyeleti jogok s a római katolikus egyház szervezetének szigorú szem előtt tartásával, újabb megfontolás alá vegye és kellő módosítás után jóváhagyás végett újjólag Hozzám terjeszse fel.

Felteszem egyebiránt, hogy a fentemlített 1869-iki választási szabályzat csak is a szervező kongresszus alakulására szolgáland, mely kongresszus a kérdéses autonomia szervezésének meghatározásával egyuttal hivatva leend ezen autonómiát képviselő testületnek mikénti alakulását megállapító szabályzatot előterjeszteni.

Midőn végre a kongresszus megtartására kitézendő időpontot, illetőleg további előter-

— Furesa! Mit csinál? Mikor a Lőrincz felesége meghalt — azótától olyan hőbortos, hát nem hallották volna maguk?

Akkor is már napokkal előbb úgy járt oda az a tisztátalan gonosz állat és bizony meghalt az asszony. Kiterítették, szépen, amin szegény ember párjához illét, meggyiszine festett sötét piros koporsóban...

Nyár volt, az a lanyhító, lomha esti meleg melytől lebágyad a fü, a virág, mely nem engedi lehullani a harmatot. . . Az asszony a nagy házban volt kiterítve. Gyöngye, fiatal asszony volt, mintha csak aludt volna. . . A virrasztó anyókák átmentek a kis házba falatozni s a halott zárt ajtók mögött egyedül maradt. A kis kertre nyíló ablakokat nyitva hagyták, hogy a rezedák, bazsalyikom szagát befűjvén a szél, oszoljon a nehéz halotti szag. Talán már éjfél is lehetett, mert kurjantottak a kakasok.

Most a férfi, a Lőrincz, a halott asszony férje, benyitott a halottas házba. Széles, csontos, katonaviselt ember volt. Nagyon sikoltott, mintha csak a szive szakadt volna meg, — lebukott a földre. . . A halott fejénél szeliden pislákolt a két viaszgyertya. . . A zajra berohantak a virrasztók s felemelték az elalélt ember.

— A halott! A halott! dadogta első szavával, a kezeit szemé elé tartván, mintha

láttam a házad tájékán, de egyszer estendet mikor az estike virága is kinyitotta tölcseres szirmait, a Mária asszony aranyos képét ne is bokrétazzatok fel virággival — egyszer csak nyávogást, miákolást hallasz, de olyan siralmasan, olyan nyekegősen, mint a koldus ének s egy rút, utálatos, idegen kandur söntörködik feléd. Ha reákiáltasz? . . . Megáll! S fertelmes zöld szemével akként kigyóskodik reád, — hogy a véred is meglöbbsen bele. — Mintha igézés alá kerülél volna, akurátusan úgy érezed . . .

Azután újból nyávogni kezd, de mintha csak ungorokodna. A farkával is csapdos. A fogai hegyesek. Ha pedig megsajnálád s kenyeret dobnál neki, azt meg sem eszi, ott hagyja; de bogarak után kapdos s azokat a kövér földi békákat szagattja a körmeivel, a mérges varangyokat, melyek ilyenkor csodálatosan sikoltanak. . . Ha pedig megdobtad? Elszalad.

Napközben nem is látod, de mikorra beesteledett, ismét csak ott jajgat, ott siránkozik, ott nyihorász ablakod alatt, hogy belefajul a szived, beleborzad a hátad. És hiába kergeted el, visszajön minden este . . .

— Hát osztán miért?

— Miért. . . Mert megérzi jó előre a halál szagát, ép mint csak a bagoly, mely rikoltva mondja a szomorú jövendőt.

— És aztán mit csinál?

jesztését a bibornok-hercegprimás meghallgatása után, annak idején elvárom, felhatalmazom önt, hogy adandó alkalommal a magyarországi katolikus egyház önkormányzatának ügyére vonatkozólag, az országgyűlés mindkét házában jelen elhatározásom értelmében kijelentéseket tehessem.

Keit Bécsben, 1895. évi november hó 29-én.

*

Ebből az alkalomból mindenestre érdeklék a közönséget az előkészítő kath. gyűlés számára a püspöki kar által megállapított választási szabályok.

E választási szabályoknak, melyeket az alkotmányos korszak első éveiben erősített meg ő felsége, főpontjai a következők:

1. Az előkészítő kath. gyűlésnek feladata leendő rendszeres választási módot kidolgozni, mely szerint a r. kath. egyház egyetemének szervező gyülekezete egybehívassék. Tagjai lesznek: az ország kath. püspökei, a pannonhalmi főpát és az egyházmegyéként megválasztott katolikus p a p i és v i l á g i küldöttek.

2. Minden egyházmegyéből egy papi küldöt jó a gyűlésre, világi kath. követek pedig összesen 103-an.

3. Választó képességgel bir minden nagykoru, önálló ker. kath. férfi; megválasztható minden választó, aki a 30 évet meghaladván, írni és olvasni tud.

4. Az egyháziak levél által választják követjüket, a világi követek esperesi kerületek szerint választatnak.

5. A választás vagy előszóval, vagy írásban történik s a kerületenkint megválasztottak nevei jegyzőkönyvbe vétetnek, mely aztán felterjesztetik az egyházmegyei kormányhoz. Ezen jegyzőkönyv és az egyháziak választó levelei átadattak a püspök által 2 egyházi és 5 világi tagból összeállított bizotmányoknak, mely a leveleret felbontván, a szavazatokat megszámlálja és az eredményt kihirdeti.

csak rémlátást akart volna elűzni. Most a többiek is megnézték a halottat.

A fiatal asszony arca össze volt marva, leharapva az orra füle is. Mikor bejöttem csunya veres macska volt itt. Zöld szemei lánggal égtek. Ép a halott meliélült s karmaival tépte, hegyes fogaival rágta a halott orcáját, mondta Lőrincz borzongva, zavaros tekintettel, — megtévelyodott . . .

De már magam is láttam ilyen halál macskát, bizonyította az öreg Miklós. Mikor a kisebbik fiam meghalt. De mi nem hagytuk őrizet nélkül a halottat, mert én tudtam, hogy a gonoszok még meg is csufithatják.

Nagy a gonosz hatalma. Éjnek idején mikor a nagy árvizek jártak, mi zugott egy a virágos fejű nádasban? A puli, meg a nagy fehér kutyák mire vonítottak úgy egyre, szünet nélkül? . . . Nem a szél volt az urfi! És én is, mikor láttam a libegős fényeket, a fejemre huztam a bundamat. Pedig még akkor erős legény voltam, egy ütésre leütöttem a farkast, szarvánál fogva tepertem a földre a megvadult bikát . . .

— Mert nagy a gonosz hatalma, mondom! Tisztátalan állat a macska, mondta, beszélte volt a hamvadó tüzőel az öreg Miklós, mikor két szarvával a negyedrés hold, mint a boszorkányok hűbájós jele úgy uszott a be-tegyszínű, rezes felhős égen . . .

TARKA-ÉLET

A nagytszeteletü urak.

A tiszántuli hatalmas református községek, egyházak képviselői napok óta tanácskoznak a kollegium disztermében, a hová a palást alatt szinte szerencsésen be telt lopva már a »szabadelvü« politika.

Pedig a gyűlés papi és világi alakjai s a felhangzó nevek után, mintha legalább is Rákóczy sastollas kuruczai tanácskoznának, úgy vélhetni, látván a sok hosszúsáru magyar csizmát, a sok zsinórozott lebernyikát is . . .

Pedig hajh! Vajmi kevés számmal vannak a mi piros csizmás, zöld mentés kuruczaink, bárha nagyságos és vitélző T h a l y Kálmán generális uram, most is büszkén, nyalkán lobogtatja a kurucz zászlót, mégis a vén labancz generális, az öreg Tisza Kálmán határozatlan színű zászlója alatt számosabb labancz sereg tolong.

Pedig tényleg a régi kuruczoknak az unokái ezek, nemcsak a viselet, hanem a név, a családi s egyházi hagyományaik után is, kiknek elei tárogató bus zenéje mellett vigadtak, gyakorta sirván, mint igaz magyarok szokták, danolgtván szivből, hittel a csufondáros kurucz nótát, hogy a német, oh bocsánat, hogy kimondtam a nevét, »lám, mely okos tudós féreg!«

És az unokák mégis elengedhetetlen kelléknek tartják a református magyar tanító képezdében a német nyelv tanítását, hogy a felekezeti tanítókat egy színvonalon álljanak az államiakkal! No erre is aligha lenne más szava néhai méltóságos Bercesényi Miklós fő generális uramnak:

— Tekintetes karok és rendek, ismerjük be, van még a németnél is egy rusnyabb féreg! Vitéz pajtekáim, c s u s z ó m á s z ó f é r e g ennek a neve!

Pedig mennyi ezüstös fehérhaju, hosszú török szakállu érdekes szép magyar alak, ki a Szamos-mentéről, ki a tiszahátról Beregből, ahol még most is visszavárja a nép, az a áldott, aranyos fantáziájú jó és hü nép Rákóczy Ferencz fejedelmét, a ki után, hogy vissza hívja, — Rudolf királyfiu is kiment napkeletre, a merre a tündérország fekszik s honnét magyarok büszke elei a rege szárnya-in kiszármaztak. Azután a nyírségből, az ezer és ezer kuriás Biharországból, a buzával ékes nagy magyar alföldről, meg la! innét a dimbes dombos, virágos rétes hajduságból minden-honnét gyűltek s jöttek egyházi és világi magyarok.

Nézzük előbb a kuruczainkat — hamar végezhetünk velük. Ime első a mi fehér, még ma is daliás öreg püspökünk K i s s Áron, bárha felül áll a politikán, hite s szive szerint mégis »miénknek« mondjuk s ő lenne a mi taborunk szeretett főpapja. Aztán aranyos pennájú, gyémánt szivü T h a l y Kálmán, krónikása a daliak büvös-bájós szép korának, igazi sas a kuruczok között, ő a fő hadi generális, tántoríthatatlan, kitartó az utolsó csöpp véréig, még akkor is, ha a többi éhesek az idő kései volta miatt, már szökösnek ebédelni, — ő az igazi B o t t y á n, híres B o t t y á n generális.

K i s s Albert nemcsak a debreczeniek szeretett lelkésze, de országos követ is, félelmetes a harcban, higgadt, megfontolt mindig. A labanczok félnek is tőle, nehéz az ezeredes

uramnak a buzogánya, török-szakad ott a hová egyszer leütött . . .

U r a y Imrének Beregben ringott a bölcsője, régi czimeres, aranyos bölcső, hü barátja az igaz szónak, bármely lovas dandárt reá lehetne bizoni, mivel hogy őt az Ur Isten is kurucz-huszárnak teremtette. Stájerbe, Tirolba tudom szorulna tőle a német, no de hát a református diszterem labanczai sem valami nagyon lustulhatnak el tőle, mert folyton szorongatja a posztjaikat, bárha, mint mondta is volt a vakmerő kurucz, nagy bölcsen tudja, hogy itt hatalmas, szervekedett (p o l i t i k a i) párttal áll szemben, de még sem engedi a maga igaz jussát . . .

M a d a r á s z Imre, a karczagi kunok férfias szép papja, csak egy zászlót ismer a K o s s u t h-zászlót, mellékezen megjegyvezve ez a nemzeti zászló is, tag a képviselőházban is. Ha ennek előtte élt volna biztosan ő lett volna kapitányja a p a l o t á s csapatnak, no de talán ezért is buktatták el az egyházkerületi tanács birói állásnál a labanczok?

G ö r ö m b e y Péter Kállóban esperes, Kálló a híresvárak közé tartozott hajdan, ha mindig ilyen várnagy állott volna a bástyájára, soha nem vett volna azon erőt, sem török, sem német, sem labancz!

S z u n y o g h Bertalan a tanácsbíró szinte a miénk, ha jól emlékezem, alnádor, várispány is, katona is elég került ki a familiájából, mely régi és hatalmas, mint a tölgy, de báró és gróf még egyszem a mint-hogy az ellenzéki Szabolcsban kevés is »a b á r ó n a k« a becsülete.

L u b y Géza szatmári fi, hol a majthényi szomorú gyepen, hogy végig fujt a szél?! Meghajlik a zászló, lehajlik a zászló. Neki tehát van oka, nagyoka kurucznak lenni, mint-hogy az is s még hozzá Kossuth-párti képviselő.

G e n c s i Albert megest a nyírségen gondnok, hajdan de tán még ma is, a nyíren a Gencsieknek voltak a legjobb agarai s szaladó paripái, Gencsi Albert azért nem is l e s i p u s k á s, hanem vastag nyaku, büszke lovas kurucz.

K. T ó t h Kálmán a tollnak és a szónak páratlan mestere, méltó utóda régi híres debreczeni predikátoroknak, tudós is költő is egy személyben, ő a lelkes poétája a hazafias kurucz tábornak, melyhez még ha a B i k i Károly szatmári esperesnek, a gróf D é g e n f e l d főispán és főkurátor »n e h e z e n s z e r e t e t t« barátjának a nevét, szomelyét, ha felemlítjük, akkor akár bucsuzhatunk is tőlük. Hajh mert hiába is zúg a harc-csisip, hiában bűg a törökdob, nagyon lassan nagyon gyéren sorakoznak, gyűlnek e kitünő, e kiváló hazafias vezető férfiak mellé a — k ö z v i t é z e k! . . .

Ép megfordított a dolog a labancztáborban, kik közül — ő is természeténél fogva — a főispáni főkurátor D é g e n f e l d gróf magaslik ki legjobban, kinek vitézei hadházi biróválasztást csinálnak immár a gyakorló iskólaitanító választásból, is mely ezuttal meghazudtolni látszik ama régi magyar mondást: »s ó g o r s á g, k o m a s á g, n e m n a g y a t y a f i s á g! . . .« No de legalább a magas grófnak az ebédjei annál jobbak, annál sikerültebbek, mintha csak a J ó k a i »K i s k i r á l y a i«-ból olvasnánk a főkuratori lakoma leírását . . .

Az öreg T i s z a már csak a mult árnyéka, ő csupán vezekelni jár Debreczenbe

ugy hogy, ha az ember látja ezt a szép fehér, öreg magyar embert, önkénytelenül is szomorua sóhajt:

— Igazán kár érte! Hejh, pedig kicsoda első kurucz lehetett volna ő kegyelméből. De hát nála is meghajlott a zászló, a szép kurucz zászló.

Ezután ott van még G y ö r g y Endre a zseniális publiczista s politikus, ki inkább már megszokásból szavaz a labanczokkal, nem akarván cserben hagyni régi fegyvertársait, de kurucz, kurucz szívének mélyében ő kegyelme is s mi még mindig reméljük, hogy nála is fellobban egyszer az a igazi szikra, mely minden kurucz szívben élő parázs. . .

Aztán közöttük fiatal Tisza István, ki már többé nem is ember, hanem gróf. neki már félig-meddig veleszületett büne a labanczság s igazán, nem tehet róla, hogy nem bírja átérzeni, nem bírja megérteni, a mi nekünk fáj! Kívánjuk, hogy az Isten bocsássa meg neki ezt a bűnet, mivel félig-meddig nem is az ő eredendő büne, mert hisz — talán nem tévedünk, ha mondjuk — G é r e s i Kálmán volt a nevelője? . .

No de ha vezérük nincsen is valami sok és kiválóbb, de nagyságos, méltóságos, nagytiszteletű s főtiszteletű szavazó közvilézei annál számosabbak eme tömören szervezett labancz seregnek, kiknek vitézkedéseivel és vitézeivel azonban már csak foglalkozzon a saját külön kiküldött harezteri tudósítónk, mikor a szavazatok összeségét mérlegeli, mert a l a b a n c z vitézek már nem érdemelnek külön krónikást!

Paulus

Egyházkerületi közgyűlés.

— Harmadik nap. —
(Saját tudósítónktól.)

Debreczen, május 20.

Mára már nagyon megritkultak a közgyűlési terem padsorai, a tegnapi vonaton a legtöbb közgyűlési tag immár hazautazott. A mai gyűlés tudósításában már nem a jelen voltak, hanem a h i á n y z ó k névsora volna az érdekes.

$\frac{1}{4}$ 10 után nyitotta meg a gyűlést az elnökség s megkezdődött a tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése, mely után az első tárgya a főiskolai tanárok fizetésrendezésének ügye. Dr. B a c z o n i Lajos kezdte olvasni a fizetésrendezés ügyében kiküldött egyházkerületi küldöttség jelentését, amely szerint a tanárok 200 frtos fizetésemelésével és korpótlekaival együtt mindössze 8800 frttal emeltetnek a f ő i s k o l a i költségvetés. Ezután E l e k Lajos felolvasta a szellemi és anyagi ügyeket felülvizsgáló egyházkerületi küldöttség javaslatát, mely a gazdasági tanácsnak az ügy anyagi oldalára vonatkozó véleményét kikérendő, oda teszi át az ügyet s a gazd. tanács jegyzőkönyvét.

A jegyzőkönyvből megtudtuk, hogy a gazdasági tanácsban több indítványt terjesztettek elő, melyeket azonban Kola János indítványának elfogadásával természetesen elvetették. Ezen jegyzőkönyv után felolvassa a gazdasági tanács kisebbségének különvéleményét s a többségnek erre vonatkozó válaszát.

G e r g e l y Károly elfogadandónak tartja a szellemi és anyagi ügyek felülvizsgálásával megbízott küldöttség javaslatát s ne halogassák a dolgot.

K i s s Albert hangsúlyozza, hogy a gazd. tanácsnak felelőssége érzetében a főiskola anyagi ügyeit feltárni kötelessége. Azt a kifogást, hogy a költségvetés reális, arra tehát építeni lehet el nem ismerheti, mert egy évi költségvetésre számításokat fektetni nem

lehet s a költségvetés több tételével igazolja, hogy vannak benne olyan t é t e l e k, — a melyek be nem folynak, mert megajánlók elháltak vagy elszegényedtek de leírni a számadások elmaradása miatt a mai napig nem lehetett. A gazd. tanács meg van győződve, hogy a tanári fizetések rendezése oly mértékben, mint ezt a főiskola anyagi ereje meg bírja szükséges, azonban egy gazdasági tanácsnak olyan javaslattal a közgyűlés elé jönni nem lehet, mely még minden oldalról megvilágítva nincs, már pedig a számadások végérvényesen megvizsgálva nincsenek, a tanács nem tanár tagjai azt nem is látták. (Egy hang: Hogyne!) Elvárja, hogy a ki mondta czáfolja meg, a mit szóló mondott mer valótlan mondanai nem szokott. Azt kéri tehát a gazdasági tanács, hogy záros határidő alatt bizza meg a közgyűlés a tanácsot a javaslattételére. Határozzon a közgyűlés, a mint tetszik, de ha nem a tanács véleményét fogadja el, úgy a felelősséget a tanács nem vállalhatja el.

G ö r ö m b e i Péter sajnálja, hogy az előtte szólóval nem lehet egy véleményen, de ő úgy látja, hogy ha a fizetésemelés Kiss Albert jelentése szerint ősszel megadható, tehát a szellemi és anyagi ügyekkel foglalkozó bizottság javaslatát elfogadja, mert a mai fizetésekre tanárt már nem lehet kapni.

Z s i g m o n d Sándor ugylátja, hogy a gazdasági tanács véleménye nem rontja le kielégítőleg a kisebbség véleményét.

Szél Kálmán már a szellemi és anyagi ügyek bizottságában hangsúlyozta, hogy végleges intézkedést nem merne javasolni az ideiglenes rendezést azonban szükségesnek tartja s így a 8800 frt emelést folyóvá kell tenni s egy évi záron határidő alatt befejezteni a végleges rendezéshez szükséges intézkedéseket s akkor egy év múlva állítandó be a rendezést véglegesen.

K a p r o s Benő az ideiglenesség által a tanári nyugdíjintézetbe fizetendő járulékok által okozandó zavarokra véglegesen fogadja el a fizetés rendezést.

G y ö r g y Endre nem fogadná el az egész bizottsági javaslatot, mert ezzel kimondaná a közgyűlés, hogy a 40000 frt többletet egyszersmindenkorra minden más fejlesztés kizárásával lekötne a tanári fizetések számára, ő kettéválasztja a kérdést. A korpótlekok kiegészítését készséggel megszavazza, valamint az 1600 frtig menő gimnáziumi s a legalább 2000 frtos akadémiai fizetéseket is, de már az 1800 frtos gimn. fizetéseket és a 200 frtos korpótlek t nem fogadná el egyelőre. Ő ezeknek sem ellensége, de most nem tartja lehetőségek hogy határozatba iktassák a 3200 frtos alapfizetést. Az alapot tekintve a költségvetésre fektetni a számítást ő is kockáztatnak tartja s ezért új számítási alapot ajánl. Sajnálja, hogy ebben a kérdésben bizonyos idegesség észlelhető, de az nem gátolja abban hogy az ügyet alaposan megvizsgálja s ezért a Szél Kálmán indítványát pártolja.

T a b a j d i Lajos hangsúlyozza, hogy a gazd. tanács jegyzőkönyveit felülbírláló küldöttség csak tárgyalatni s nem en bloc elfogadhatni akarta a bizottsági javaslatot, s ő Szél Kálmán indítványát pártolja.

S e g e s v á r i József véglegesen elfogadná a bizottsági javaslatot.

B a c z o n i Lajos kimutatja, hogy a fizetésemelések mindössze 13500 a korpótlekok 8000 frttal emelnék mindössze a költségvetést míg a 200 frtos korpótlekok csak a legvégső esetben folyósíthatnának s úgy látja, hogy a főiskolának a költségvetés szerint 10000 frt, az ő számítása szerint 18000—20000 frt szabad jövedelme van. Ő hozzájárulna a halasztáshoz, ha erre nézve biztosabb alapok volnának a számításra nyerhetők, de így kéri fogadják el a bizottsági javaslatot.

S z u n y o g h Bertalan maga is azt tartja, hogy bizonyos idegesség van a kérdésben, de épen a György Endre véleménye képviseli ezt, mert 3 év múlva az állami tanárok megkapják az 1800 frt fizetést, szerrint tehát nem lehet szó egy-két éves fizetés

emeléséről, mert az már a nyugdíjintézet szempontjából beláthatatlan zavarokat idézne elő. Ő tehát a bizottsági javaslatot pártolja.

B a k o s Lajost meggyőzte a gazdasági tanács indokolása s ezért azt indítványozza, halasztássék a döntés őszre s adjanak a tanároknak 300 frt drágasági pótlékok.

G y ö r y Lajos a bizottsági javaslat mellett szól.

Á r m ó s Bálint oly sürgősnek tartja a rendezést, hogy megszavazandónak mondja, ha még alap nem volna is rá.

D é g e n f e l d gr. szintén abban a nézetben van, hogy a tanári fizetések rendezése első fontos-águ kérdés s ennél nem azt kell tekinteni, hogy a többi tanintézetét elérje az elvi rendezés, hanem hogy azt felül is haladja. Ezért a bizottsági javaslatot pártolja, Szél Kálmán indítványát kivihetetlennek tartja. Hangsúlyozza, hogy a munkálat a főiskola jövőjének nem prejudikál s az egyházkerület kezét a szükségletek kielégítése tekintetében nem köti meg.

G y ö r g y Endre helyreigazítja szavait és sorban felel Györynek és Baczoninak s ajánlja Szél Kálmán indítványát.

B a k s a Lajos eláll indítványától. J o ó István a bizottság javaslatát pártolja.

S z é l l Kálmán reflektál az előtte szólók szavaira és ajánlja indítványát.

A közgyűlés a javaslat tárgyalásába egyhangulag belemegy.

1. A fizetések.
a) Főiskolai tanárok 2000 frt alapfizetés, 400 frt lakpénz, 200 frt korpótlek. Elfogadják.
b) Gimnáziumi tanárok 1200, 1400, 1600, 1800 frt törzsfizetés, 400 frt lakbér, 200 frt korpótlek.

Á r m ó s Bálint az 1800 frtos fokozatot törölni oahjtja.

D ó c z y Imre kéri, hagyják meg az 1800 frtos fokozatot.

G y ö r g y Endre szintén változatlanul fogadja el.

A közgyűlés az eredeti javaslatot fogadja el.
c) énektanár, tornatanár 1000 forint fizetés, 100 frt pótlék, 300 frt lakbér, főisk. orvos 1000 frt fizetés, 400 frt lakbér. Elfogadjatik.

2. a) Első sorban megadának a korpótlekok, egyelőre 100 frt.

b) A fizetések emelése akként történik, hogy az akadémián 200 frt emelés, a gimn. tanárok felére 1400 frt fizetés folyósítatik, az ének és zenetanár fizetése 100—100 frttal emeltetik. Ezzel szemben áll a Szél Kálmán indítványa. A többség a javaslatot véglegesen elfogadja.

A többi pontokat egészen az osztályokba sorozásig egyhangulag elfogadják. Az osztályokba sorozást a tanári érdek alapján az egyház. tanügyi bizottság által titkos szavazás útján történik.

Ezzel szemben S z u n y o g h Bertalan indítványozza, hogy az osztályokba sorozás a debreczeni főiskolában eltöltött szolgálati évek alapján felosztva egyenlő számban történik s e sorrendtől felegyemi eljárás nélkül senkit elmellőzni nem szabad.

S z a t h m á r y Sándor az osztályokba sorozás jogát az egyházkerületi közgyűlésnek kívánja fentartani.

D ó c z y Imre és S z é l l Kálmán az eredeti javaslat mellett szólnak.

K i s s Albert absolute perhorreszkálja az osztályokba sorozást titkos szavazás útján, mert a spiczi rendszeret behozni nem kívánja, de ha a többség megszavazná, akkor sem a közgyűlésre bízna azt.

A többség S z u n y o g h Bertalan indítványát elveti.

A titkos szavazást elfogadták 20-an, nem fogadták el 20-an, D é g e n f e l d József gr. elnök szavazatával a titkos szavazás mellélt dönt.

A többi pontot elfogadták.

Néhány lényegtelen tárgy után az ülés $\frac{1}{4}$ 2 órakor holnapra halasztották.

Ujdonságok.

* **Elutazott képviselők.** Az egyházkerületi közgyűlés alkalmából körünkbe érkezett képviselők közül ma már csak Kiss Albert volt jelen a gyűlésen, a többiek egytől-egyig elutaztak. Elutazott szeretett képviselőnk dr. Thaly Kálmán is, aki mostanában már hét hét óta mint az ezredéves ünnepet rendezett bizottság megbízottja az ország két pontján felállítani rendelt emlékműveknek az építőművészekről való átvétele végett az egész országot bejárja. Volt már Dévényben, a Zoborhegyen, Debreczenben pedig éppen a Vereckei szorosból jött. Innen Budapestre utazott s onnan a jövő hét elején Brassóba utazik, hogy a Czenkhegy ormán felállított emléket átvegye.

* **A házipénztár kárára elkövetett régi visszaélések.** A jog és pénzügyi bizottság tegnapi ülésén foglalkozott a házipénztár kárára elkövetett visszaélések kiderítése czéljából kiküldött ötös bizottság jelentésével. — A bizottság úgy határozott, hogy mivel az előtte fekvő jelentésben nincsen kiuntetve az, hogy a házipénztár régebbi számadásainak átvizsgálását mennyi összegért volnának hajlandók megvizsgálni a szakértők, ennek ösmeretét pedig annyira szükségesnek tartja ismerni a bizottság, hogy annak felvilágosításáig a dolog érdemében véleményt nem mondhat, — az iratokat tehát azon javaslattal teszi vissza a tanácshoz, hogy hivassék fel az ötös bizottság annak bejelentésére is, hogy a szakértők által foganatosítandó vizsgálat mennyibe kerülne.

* **A tanári körből.** A debreczeni tanári kör f. hó 22-én szombaton délután 5 órakor az ev. ref. kollégium kis tanács termében tartja a havi rendes gyűlést, melyre a kör t. tagjait ez uton is meghívja az elnökség.

* **Az agg honvédek kérése.** Néhány nap előtt említettük hogy a debreczeni 1848-49 ki honvéd egylet elnöksége kérvényt adott a Simonffy Imre kir. tan. polgármesternek a melyben a várostól évi 150 ft segélyt kérnek, hogy anyagilag szorult egyesületükön segíthessenek. Ezt a kérvényt a tanács véleményezésre kiadta a jog és pénzügyi bizottságnak, a mely tegnapi ülésének határozatából kifolyólag ezuttal a házi pénztár terhére 100 ft segély kiutalását javasolja.

* **Jog és pénzügyi bizottsági ülés.** Debreczen sz. kir. város jog és pénzügyi bizottsága tegnap d. u. a városháza nagytermében Vécsey Imre tanácsnok elnöksége alatt ülést tartott, a melynek több fontos tárgya volt. Az ülésen jelen voltak Kóncz Elek, Szántó Győző, Szilágyi Károly, Koszorus Lajos, Miskolczy Jenő, Berchert Manó, Komlóssy Dezső, Abrháms László és Varga Károly jegyző. Az ülés egyes tárgyairól ujdonsági rovatunk keretében számolunk be.

* **A közvilágítás ügye.** A városi tanács már napok óta foglalkozott a közvilágítás rendezésére kiküldött bizottság terjedelmes jelentésével, mely kimutatja, hogy mennyibe kerülne a városnak az, ha a világitást házi kezelés alá venné, mibe kerülne a megkívántatandó ujitások. — Beható tárgyalás alá vevén a tanács mai ülésén is a közvilágítás ügyét egy Boczkó Sámuel rendőrfőkapitány, Körner Adolf tanácsnok, Stahli Géza főmérnök, Szabó József főszámvevő és Abrháms László t. főügyész által álló bizottságot küldött ki, hogy elsősorban tárgyaljon az Augsburgi légszeszgyár igazgatóságával, hogy a tanács által is helyeselt ujitásokat, mint az Auer-égők, kandeláberek, a halózat fokozatos kiterjesztése stb. mennyiért volna hajlandó kereszttel vinni s mily engedményeket tesz a világitás árából a jövőre nevezve. Ha a bizottság esetleg nem tudna méltányos eredményre jutni az Augsburgi légszeszgyár igazgatóságával, úgy árlejtést fog hirdetni a közvilágítás elvállalására s a jelenlegi szerződést felmondja. — A bizottság

jelentését ha beérkezik elsősorban a jog és pénzügyi bizottság veszi tárgyalás alá, azután a tanács úján a közgyűlés elé kerül, amely dönt a felett vajjon továbbra is vállalati utján vagy házikezeléssel, amely egy félmillió forintba kerülne az ujitásokkal együtt az első évben, óhajtja tovább fenntartani a közvilágítást.

* **Az első tornaverseny.** A kollegiumi főgymnáziumi tornakör, mely még egész friss, téli keletkezésű, valószínűleg azért is olyan edzett, f. hó 22-én tornaversenyt rendez a nagyerdőn. A fiatal tornaegylet eme érdekes próbálkozását, mely hisszük, hogy fényesen fog sikerülni, melegen ajánljuk a közönség figyelmébe, mert hisz ha valahol, akkor az ilyen bemutatkozó versenyen felfér a kitüntető biztatás s résztvevő pártolás. A tornakör ezuton is meghívja az érdekelteket közönséget. de meghívót is bocsátott ki, műsorral együtt, mely így hangzik: Meghívó a Debreczeni ev. ref. főgymnáziumi Tornakör által 1897. május hó 23-én, szombaton délután 4 órakor — a nagyerdőn rendezendő tornaversenyre. Műsor. 1. Felvonulás és szabad gyakorlatok. 2. Iskolai csapattorna zás. — 3. Versenyek a Nyújtás V—VIII. o. b. Távolugrás és magasugrás V—VIII. o. e) Korlátos V—VIII. o. d) Súlydobás és magasugrás ruddal VII. VIII. o. c) Lutas V—VIII. o. 4. Játék. 5. Győztesek megnevezése s díjak kiosztása. Rossz idő esetén a verseny 27-én délután 4 óra:or fog megtartani. A rendezőség. A tornakör művezetője s feje Tóth Mihály, a kitűnő tornatanár.

* **Megfelebbezett költségvetés.** Az ág. ev. egyház a városi házipénztár 1897. évi költségvetését megfelebbezte, egy reá nézve serepmesnek mondott tétel miatt. A jog és pénzügyi bizottság tegnapi ülésében úgy határozott, hogy javasolni fogja a városi tanácsnak a költsége irányzatra vonatkozó tételnek fenntartását s ebből kifolyólag az ág. ev. egyház felelősségét és népszerűségét a kör t. tagjait ez uton is meghívja az elnökség.

* **A munkás lakások ügye.** A kereskedelmi és iparkamara ipari szakosztálya Serli Ede elnöksége alatt tegnap délután ülést tartott, a melynek tárgya munkás lakások és munkás házak állami és egyéb kedvezményre nézve most készülő törvényjavaslat tárgyában érkezett miniszteri leirat tárgyalása volt. A szakosztályi ülésen a tagokon kívül jelenvolt Stahli Géza főmérnök és Dobieck Sándor üzletvezető is, a kiknek szakavatott felszólalásai és nyilatkozatai alapján fogja a jelzett tárgyban a kereskedelmi és iparkamara jelentését a kereskedelem ügyi m. kir. miniszterhez felterjeszteni.

* **Vasuti igazgatósági ülés.** A h. n. n. vasuti részvénytársaság igazgatósága tegnap délelőtt 8 órakor a városháza nagy termében ülést tartott Simonffy Imre elnöksége alatt, a melyen megállapították az évi jelentést s a közgyűlés napját június hó 26-án délelőtt 10 órára tűzték ki.

* **Elnökválasztás a kerületi betegsegélyező pénztárnál.** A debreczeni kerületi betegsegélyező pénztár igazgatósága ma délután igazgatósági ülést tart, melynek tárgya elnök és alelnök választás lesz, akiknek a min. d. a. t. u. m. u. k. lejár. — Mint tudjuk, elnökké újra Berger Jenőt, alelnökké pedig Pongó Lajost választják meg, kik eddig is teljes megalégedésre töltötték be állásukat.

* **Uj állampolgár.** A belügyminiszter a város polgármesterét ma megküldött leiratában értesítette, hogy Elsnér Henrik debreczeni lakos, ügynököt a magyar állampolgárok lajstromába felvette. Megküldötte a honosítási oklevelét is az uj állampolgárnak, ki a honosítási esküt szombaton teszi le Simonffy Imre kir. tanácsos, polgármester kezébe.

* **A nőegylet tagjaihoz.** Vettük a következő meghívót: Fölkérem ezuton a nőegylet összes tagjait, sziveskedjenek f. hó 21-én d. e. fél 10 órakor a nőipariszkola helyiségében (Batthyányi utca, Pusztay ház) megjelenni, hogy néhai Léb Pálné, örökös tiszteletbeli alelnök temetésén testületileg résztvehessünk. Debreczen, 1897 máj. 20. Veresné Szatmáry Teréz nőegyleti elnök.

* **Öngyilkosság a mézes hetekben.** H-Nánáson minden ember arról a megdöbbentő öngyilkosságról beszél, a melyet a 19 éves Oláh Sándorné. szül Nyakás Zsuzsanna, ki még csak 3 hónap óta van férjnél követett el a napokban. Egy házban laktak férjével és anyósával, a ki örökösösen duzzogó vén asszony volt. Az öngyilkosság napján sem a férj, sem az anyós nem voltak otthon egész nap. A férj szüleinél volt, a hol segédkezett valami építkezésben, a vén asszony pedig a szomszédban pletykált egész napon keresztül. Ugy délután 3 óra tájban hazavetődött a férj, de zárva talált minden ajtót előbb boszankodott, de később úgy gondolkodott, hátha felesége hátul a kertben van Mikor a tehenistálló ajtaja előtt elhaladt, feltűnt neki, hogy az ajtaját beakasztó kötel nincs a rendes helyén. Beökte az ajtót, mely belülről be volt támasztva s ott találta ifju nejét egy falba vert szegen felakasztva. Már nem segíthetett semmi orvosi tudomány, mert az asszony halott volt. Az egész városban el sem tudják képzelni mi vihette az asszonyt az öngyilkosság eszméjére, mert boldog volt, nagyon szerették egymást férjével s az anyós zsörtölődése sem olyan ok volt a melyért ilyen végzetes tette határozhatta volna el magát.

* **Tisztújító közgyűlés.** A Bikur cholim debreczeni izr. betegsegélyező egylet f. hó 19-én tartotta meg tisztújító közgyűlést élénk érdeklődés mellett. A zár és mérleg számla helyeslőleg tudomásul vétetvén, az előjáróságnak jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott, és a felmentvény megadatott. A választás eredménye a következő: Elnök: Csengeri Imre; alelnök: ifj. Fülöp Ignác; pénztáros: Rosenberg Smon; ellenőr: Schwarz Fülöp; orvos: Dr. Kellner Elek; titkár: Lippe Ármin; választmányi tagok: Glück Adolf, Knäpfler Simon, Stern Emil, Smilovics Mihály, Weisz Mátás és Weinstein Eliás, beteglátogatók: Eichler David és Weisz Lázár. Megjegyzendő hogy ezen emberbaráti egylet nemes hivatásának megfelel és felvirágzásnak indul.

* **Uj posta hivatal.** A nagyváradi m. kir. posta és távirda igazgatóság tudatta a debreczeni kereskedelmi és iparkamarával, miszerint folyó hó 21 ikétől kezdve Szabolcs vármegye 'Pap' nevű községében postahivatal lép életbe melynek kézbesítési kerületébe Lövő. Lövő Petri és Jéke községek fognak tartozni.

* **Halálozás.** Vettük és részvétellel közöljük a következő gyászjelentést: Kedves testvérünknek, sógornónak, a legjobb nagynéninek Brunner Mari kisasszonynak, f. hó 19-én, munkás életének 41-ik évében történt elhunytáról bánatos szívvel értesítjük. A megboldogult földi maradványai f. hó 19-én, d. u. 4 órakor az izr. egyház szertartásai szerint fognak örök nyugalomra tetetni. Debreczen, 1897. május 20. Brunner József és neje Wfener Hani. Gyermekeik: Dr. Brunner Lajos, Róza, Szeréna, Jolán, Fábán, Mathild. Gizella, Helena, Sándor, Erzsé, Gyula, Alice. Hemley Dávid és neje Brunner Hani gyermekeikkel. Özv. Nuszbaum Mártonné Brunner Berta és gyermekei: Sándor és Rózsai. — Köszoruk mellőzése kéretik.

* **Letört bimbó.** A következő gyászjelentést vettük: Mély fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk szeretett kis leánykánk, testvérünk és unokám Irénkének folyó május hó 19-én 3 és fél éves korában történt gyászos elhunytát. Szeretett gyermekünk porrészei

Folyó hó 21-én délután 3 órakor a Kis-Szapanos utcai 408. számú háznál a ref. egyház szertartása szerint tartandó rövid ima után a Péterfia utcai sírkertben fognak az örök nyugalomnak átadatni. Debreczen, 1897. évi május hó 19. Bánatos szülők: Juhász István és neje Váradi Etelka, gyermekeik: Etelka, Ilonka és Erzsike. Nagypapa: Várady Pál, az ő-sz-s rokonok nevében is. Béke lengjen felejthetetlen gyermekünk porai felett! A temetést Dankó M. tem. int. rendezi.

* **Lopás.** Nagy lopásról tettek ma feljelentést a III. ker. kapitányságnál. Ismeretlen tettes tegnap este ráéhezt a piarista gymnasium kamarájának sódaraira s más izétes eteleire s 9 sonkát, egész halom kolbászt és disznó húst emelt az ablakon keresztül. — Alighanem ez a tolvaj lopta meg a plébánia kertészét is, a kitől rokkot, pipát s más ingóságot loptak el ugyanezen idő tájban. A rendőrség a tettest keresi.

* **Halálozás.** A következő gyászjelentést vettük: Mélyen szomorodott szívvél tudatjuk felejthetetlen jó anyám, szeretett nagy anyánk, hű testvér, nagynéni, sógornő es áldott emlékü jó rokon néhai Molnár Zsuzsáná öz. polg. Nagy Jánosné asszonynak folyó hó 19-én életének 63 ik, busözvegységének 5-ik havában 2 heti súlyos szenvedés után történt gyászos elhunytát. Kedves halottunk földi részei 1897. május hó 21-én d. u. 3 órakor fognak Dedóutca 133-ik számú saját házuknál az ev. ref. ujttemplomban tartandó gyászszertartás után a Kossuth utcai temetőbe örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztesség tételre rokonainkat, ösmerőseinket és a nagyérdemű közönséget szomorodott szívvél meghívjuk. Debreczen, 1897. május hó 19-én. Egyetlen fia: polgár Erdős Sándor nevével Veress Sárával és gyermekeik. Nász: öz. polgár Veress Jánosné Kállai Julianna és gyermekei. Testvére: Molnár Julianna férjével polgár Szőnyi Jánossal és gyermekeik. Sógornője öz. polgár Molnár Istvánné Szemes Julianna és gyermekei számos közeli és távoli rokonok nevében is. Legyen áldott emlékezte! A temetést Dankó M. tem. int. rendezi.

* **Pinczetűz.** Tegnap délután 2 órakor a tűzoltó laktanyán azt jelezték, hogy a nyugoti soron tűz van. A tűzoltóság kivonult a színhelyre, ahol egyik nyugoti sor ház pinczéjében gyulladt meg a felhalmozott szalma. A pincze minden nyílását befalazzák, hogy a nagyobb szerencsétlenségtől megmentsék a házat.

* **Nyilvános nyugtázás.** A debreczeni joghallgatók segítő egyesülete f. hó 9-én rendezett fényes sikerű jubilaris ünnepélye alkalmával felülfizettek — illetve adományaikkal az egyesületi alaptörke gyarapításához hozzájárulak: N. K. J. 25 frt, Márk Endre 20 frt, Dr. Nagy Lajos 10 frt, Dr. Magoss György 8 frt 50 kr. Buday János szegedi kir. táblabíró, Böllöni László b. hunyadi ügyvéd, Ujházy Sándor székesfehérvári kir. ügyész, Nagy Károly kir. táblabíró, Armós Balint, Simonffy Imre, Medve Miklós 5—5 frt, Márton Imre, Dr. Helle Károly, Dr. Tüdös Kálmán, Budahazy Endre 3 frt 50—3 frt 50 kr. Kacsóvits Iván, Komlóssy Arhur 3—3 frt. Dr. Kovács Sándor, Farkas Mór, Liszka Nándor 2—2 frt. Francis Vince, Ferenczy Gyula, Kovács Kálmán, Dráveczky Pál 1 frt 50—1 frt 50 kr. Sass Béla 1 frt, N. N. 50 kr. Összesen 132 frt.

Midőn ez uton is hálás köszönetünket nyilvánítjuk a nemes lelkű adóközöknak, nem mulasztjuk el egyszermind megragadni az alkalmat, hogy forró köszönetet mondjunk azoknak, kik a mi ünnepélyünket ly fényessé, oly széppé s anyagi tekintetben is olyan monumentálisá tettek — a mi ugyszólván eddig páratlanul áll. Fogadják a jogász segély egyesület jubileuma alkalmával rendezett mántineen szerepő hölgyek és urak a jöteknyczél érdekeben tett fáradozásukért ezuton is hálás köszönetünket. A b r a h a m Lajos elnök. A r z a y Béla pénztárnok.

x **A Ferencz József víz** a legtartalomdu-sabb keserűvíz; tartja maz 1000 részben: sulphát 48,7 sodabiearbonicum 1,5 A gyógyhatásu alkatrészek összege 53,7. Az elsőrangú

magyar vegyészek vegyelemzése igazolják ezt az eddig páratlan dustartalmat, a Ferencz József keserűvízet orvosi kapacitások különösen ajánlják. Mindenütt kapható.

Hajdúvármegye közegészségügye az 1896-ik évben.

— Kivonat Losonczy Álmós, vármegyei tisztí főorvos jelentéséből. —

Halálokok kimutatása szerint leggyakorabb volt az elhalálozás bélhuruban 535, ezt követik a veleszületett gyengeség 502, a tüdőlob 468, gümőkór 458, görcsök 399, aggkori kimerülés 350 esettel.

Száz halott közül elhalt:

Bélhuruban	11 8%
Veleszületett gyengeségben	12%
Görcsökben	9%
Gyermekek aszályban	1.1%
Tüdőgyulladásban	11.2%
Tüdőgümőkórban	11%
Aggkori kimerülésben	8.4%
Heveny fertőző bántalmakban	5.5%

E köralakok halálozási perzentjei közül az országos halálozási százaléknál nagyobb e vármegyében az elhalás a bélhuruban, a veleszületett gyengeségnél, a tüdőgyulladásnál, az aggkori kimerülésnél, a görcsöknel, kisebb ellenben a gyermek aszálynál, a tüdőgümőkórnel és a heveny fertőző bántalmaknál.

A bélhuruban elhaltak száma ez évben 1896-ik évhez viszonyítva kevesebb volt 102-vel, a halálozási arány ez országban bélhuruban elhaltak perzentjével szemben nagyobb volt 4.9 el.

E felett elszomorító jelenségnél meg kell állapodnunk s kutatni azon okokat, melyek folytán e magas halálozás elő áll, illetőleg keresni az eszközöket, melyekkel azon javítani lehetséges volna.

A bélhurukok le nagyobb részét e csecsemők és gyermekek nyári heveny gyomor bélhurutja adja, mely fertőző bántalomra alkalmi okul a gyermekek ápolási hiánya, illetőleg a helytelen módon véghez vitt táplálás szolgál.

Minden napi dolog, hogy a földmivelő munkában részt vevő anya csecsemőjét otthon hagyva, azt felnőttebb iskolás gyermekei gondozására bizza, vagy gondozása alá rendeli valamely élemedett hazbéli nőtagnak, ki az életkornak meg nem felelő tápszerek utján alaposan segédkezik nem a gyermek egészségenek de b i z t o s elpusztulásának módjára nézve.

Köztudomásu azon szerencsétlen elbánás is, mely e megyében egyéb tápszerek között az ugynevezett vajás perecczel üzetik.

Vasarok alkalmával nagyobb mennyiségű zsíros vagy művajás perecz jön forgalomba s mint keresett ezikk, kapható ez szélteben a szatócs üzletekben s a legjobb indiatu anyák tapasztalt öreg asszonyoktól azon hittel lesznek gazdagítva, miszerint e tápszere az emlőn nevelkedő csecsemőknek kitűnő minőségű, minek folytán a ki-dedek ezzel tömve, a megavasodott illő zsírszavaktól telített kemnyefélék, melyeknek megemésztésére a gyermeki bélhuruban élettanilag képtelen, erjedést okoznak, béllobokat fejlesztenek.

Számtalan ily okok következtében Magyarország halálozási statisztikájában a bélhurut és gyermekaszály, mely utóbbi rendszerint az előbbi kimeneti végső szakát képezi, együtt véve igen magas s ha meggondoljuk hogy e köralakok legtöbbször a tudatlanság következményei és elkerülhető betegségek voltak, ugy a feladat fontosságát: e körnem ellen küzdeni, annak halálozási százalékát csökkenteni, első rendű kötelességünkké válik általában véve, különösen pedig e vármegyét illetőlg.

A népiélet viszonyaival ismerős egyének igen jól tudják, hogy a bábák, kik a földmivölő osztályal leggyakrabban érintkeznek e törekvés elsőrendű támogatói lehetnének. — Máltán megérdemelné e magasatos czélt, hogy az egyházak szószékéről legyen hirdelve s hogy a nép nyelven írott, a legszélesebb kör-

ben kiosztott rövid ismertetések világosíthatnák fel a szülőket arra nézve, mint kell táplálni magzataikat s melyek azon egyenesen veszélyt rajzó okok, melyeket elkerülni kötelességünkben áll.

Bizonyos miszerint kellő irányítás, általánosított okszerű elbánás mellett e körnem halálozási aránya a tetemesen leszállítható volna.

Csökkenteni lehet bizonyos arányig a tüdőgümőkört az által, hogy e bántalomban szenvedők köpe s az azzal érintkezett tárgyak fertőtlenítetnek, hogy a közönség figyelem e bántalom ragedős voltára ismételtlen felhivatván az érintkezési ragályosság eshetősége korlátozzatik.

Örömmel említem fel itt, hogy közönségünknel e veszélyes bántalom kedvezőtlen lakás és éghajlati viszonyainok daczára 4.3-el kevesebb mint a többi vármegyékben s 1% al kisebb mint az ország összes százaléka gümőkórban elhaltakra nézve. — Ennek oka a nép jobb táplálkozásában és szétszórt lakásviszonyaiban rejlik.

Az ország összes halálozási %-ja a vármegyékben 9% a tüdőlobra. Vármegyénkben e halálok 22%-al nagyobb.

Ezt földrajzi viszonyaink s talajunk év századok óta fertőzött volta magyarázza.

Ez évben 18-al kevesebb tüdőlobos halt el mint 1895 ben, de sokkal inkább csökkent fog a tüdőlob akkor, ha a városok és községek házainak udvara a szemét és trágyát illetőleg megtisztítván, a kór anyagok jelesztésére kevésbé alkalmassá tétetik.

(Vége köv).

CSARNOK.

Egy detektív regénye.

— Ottolengui Rodrigótól. —

— A Debreczen saját fordítása. —

(Folytatás.)

Es most eladta ama már az olvasóktól jól ismert előzményeket, mely az első fejezetben volt leírva, majd aztán így folytatta: — En uraim megnyertem a fogadásomat, mert tényleg követtem el egy bűntényt. Evekkel ezelőtt a körülmények alakulása folytán részletezen megismertem, hogy a detektívek minő módszereket követnek a gonosztervök üldözése s nyomozása közben. Es ebből arra a meggyőződésre jutottam, hogy minden gonoszterv biztos lehet a detektívektől, ha mondjuk, tette nek nem voltak tulajdonképeni szemtanúi s ha teljes nyugalommal, megfontoltsággal, hideg vérell járt el. Ép azért szinte kívántam az alkalmat, hogy bebizonyíthassam eme föltevésemet, azaz hogy bűntényt kövessék el, e-upán próbája képen a detektívi ügyességnek. A legfőbb nehézség természetesen abban rejlett, hogy egy becsületes férfi az ily tettek megvalasztásában, mit elkövethet, nagyon is korlátozva van. Évekig nem találtam reá módot, hogy ez óhajomat miként valósítsam meg, míg nem a tiszta véletlen megadta a várvavart alkalmat. — Pinczer, bort a poharakba!

Míg a pinczerek e parancsban szorgoskodtak, addig szünetet tartott. A pinczerek sampanyival szolgálták ki a vendégeket és midőn egyik Thaurer mellé jött, ő is színiig töltötte, de vörös burgundival poharát. Peldáját követte Barnes is.

— A mint talán önök mindnyájan is tudják, beszélt Mitchel ismét tovább, a midőn a pinczerek eltavoztak, — a drágakő gyűjtés nekem hogaram Nehány éve annak, hallottam, hogy egy kis, de igen értékes gyűjtemény volna eladó. Értésülesem szerint igazi pompa példányok voltak. — Es pedig ugyan a faja kőből parjával volt minden e gyűjteményben, melyek ugy nagyságra, mint esiszolásra, szinre teljesen megegyeztek. E gyűjtemény egy indiai fejedelmét volt, a ki azt két ikerleánykaja között osztotta fel, a mi által azoknak nagyot csökkent az értékük. Mert tudvalevő dolog, hogy két teljesen ha-

sonló, páros drágakő a kétszeres értékénél
kisebbszámítható módon többet, mint ugyanaz
a kő magánosan. A sors csapásai folytán az
egyik hercegnő kénytelen volt áruba bo-
csátani a drága követet. Egy párisi ékszerész-
hez fordult, mivel már nekem többször volt
üzleti összeköttetésem, a ki a hercegnőtől
meg is vette a követet, mely befoglalatlan
ékköveket aztán ismét nekem adta el. A
nővér példája átragadt a másik hercegnőre
is aki ugyanazon ékszerészhez fordult. Ter-
mészetesen nekem most már nagyon is érde-
kemben állott, hogy tulajdonomba kerítsem e
másik gyűjteményt is, mivel ezáltal az első
gyűjteményemnek az értéke is jelentősen
emelkedett volna, ép azért megvásároltam
ezt is.

Most egy perczig szünetet tartott, hogy
a társaság össze szedhesse magát, mert min-
denkit meglepett e lopott drága kövek tör-
tenete.

— Ékszerészet utasítottam, hogy a
második küldeményt Bostonon keresztül küldje
mert azt tapasztaltam, hogy az ottani vámhi-
vatal gyorsabban szokott intézkedni. Midőn
a kövek megérkeztek értesítettek, azonnal
Bostonba utaztam s nyugta mellett átvettem
a gyűjteményt. A ládikát, melyekben a kövek
voltak egy sajátos kézi táskába tettem,
melyet az én különös utasításaim szerint kész-
tettek. És azt azután elzárta szobámban, a
Vendome szállodában. Este Randolphal talál-
koztam s együttesen elmentünk a színházba.
Még az éjjeli vonattal visszaakart New-York-
ba térni én tehát kikísértem az állomáshoz. De
gondolhatja meglepetésemet, midőn a pénztár-
nál állva egy asszonynál a saját kezításkamat
láttam, aki elmenvén előttem, beszállott a
vonatba. A tévedés ki volt zárva, mert mint
mondtam e táskát, az én saját utasításaim
szerint sajátos formában és színben készít-
tettem. A szállodába visszatérni, tiszta idő
vesztetés lett volna, mert ha valamely csoda
folytan két ily hasonló táskát lett volna is,
akkor az enyém jól elvult zárva a szállodá-
ban. Míg én ezen töprengtem, hogy mit tévő
legyek az alatt Randolphal valósgos dicshym-
nuszban kezdett áradozni a Barnes zseniá-
lása felől. — Ekkor történt a fogadás,
mert mint egy villám sugár czikkázott az
agyamon, hogy itt az alkalom, mely után oly
régóta vágyakoztam: a tolvajasszonytól visz-
szalopni a saját tulajdonomat. Ha esetleg
megcsíptek, úgy sem büntethetnek meg, de ha
elkerültem ezt, akkor megnyertem a fogadást
s azonkívül meg volt a kívánt izgalom is
Randolf mihamar elaludt, de engem nem igen
fogott az álom, mert hisz utóvégre még is
százezer dollár értékű drágakövek állottak e
járomon. Gondolkodtam, gondolkodtam, hogy
mint is kezdjek hozzá, de valószínűleg elsen-
deredhettem, mert hirtelen arra rezzentem fel
hogy a vonat megállott. Tehát már New-Ha-
venben voltunk az első megállóhelyen. Azon-
nal eszembe ötlött, hogy a tolvaj itt is ki-
szállhat. És már ép felakartam állani, amidőn
szerencsémre az ablaknál ültem a vonat mellől
egy embert láttam elősompolyogni, kinek
gyanus, óvatos viselkedése mindjárt felkeltette
a figyelmemet. Midőn az ablakom alá ért, az
az elektrikus lámpa fényénél láttam, hogy a
kezében az én táskámat vitte. Tehát most
már a tolvajjót is meglopták. A tolvaj vigyá-
zatosan közeledett a sinek mellett halomra
hányt koszonához, ahol is két nagyobb
darab koszonát a csomóból kivéve, az így ta-
madt nyílásba betette a táskát s az egyik
kövel elzárta a nyílást, míg a másik követ
messze eldobta ezután visszatért a vonathoz
és ismét felszállott. — Ez az ember igazi mű-
vész — mondám én, egész addig a vonaton fog
maradni, míg a rablást felfedezik, szükség
esetén a legnagyobb kedélynyugalommal ki is
kutatja magát, azután pedig valahol leszá-
lva, titkon visszatér s magához veszi a tás-
kát a kövekkel együtt. Tehát itt gyorsan kel-
let cselekedni. Ha én a helyemről s a vonat-
ról a rendes uton távoztam, akkor meglátha-
tam, ép azért csendesen az ablakon kimasz-
tam, leereszkedtem, megkerestem s meg is
találtam a táskámat, azután a pályaudvar
felé futottam s ott e vonalrészen készítet-

deszka palló alá dugtam, hol én azt újból
megtalálhattam. Azután ugyanazon az uton
visszamentem a kocsimba, mondhatom uraim,
hogy ettől kezdve a legpompásabban aludtam
az egész uton.

A társaság tetszése jeléül tapsolni kez-
dett, mire Mitchel meghajolt.

— Várjanak kedves barataim, még nem
mondtam el mindent. Az a tolvaj asszony,
kitől az én táskámat s ékszereimet ellopták,
annyira vakmerő volt, hogy a saját károsodá-
sáról jelentést mert tenni. Midőn ugyanis
New-Yorkhoz közeledtünk, Barnes ur mind-
nyajunkat átvizsgáltatott, amikor sikerült cse-
lel kitudni, hogy ellenem van a legnagyobb
mértékben gyanuja, mindjárt tudtam, hogy a
fozadásunkat is kihallgatta. Ez a kutatás va-
lami kitűnő mulatságot szerezett nekem. Más-
részt azonban a Barnes ur jelenléte nem
valami kellemesen érintett, mivel természetesen
szerettem volna a lehető legközelebbi alkalmat
biztonságba helyeznem a köveimet. Ép azért
meghívtam reggelire, miközben akként intéz-
tem a társaságot, mintha arra akartam volna
célzásaimmal reabeszélni, hogy nehogy még
más detektív utasítson a nyomomba. Holott
pedig ép az volt a legelső óhajom, hogy maga
helyett menten egy más kémet küldjön utánam.
Es amint észrevettem, így is történt minden,
mert Barnes urnak már ekkor volt egy segí-
tője a központi pályaudvarban. Ép azért első-
sorban szükségesnek tartottam úgy alkalmaz-
kodni, hogy azt a hitet keltssem, miszerint
nem szándékom a városból ismét távozni,
azért egész nyugodtan hazamentem a laká-
somra. Később aztán sikerült az utcafeletti
vasut egyik állomásán a derék kém előt
megugrani, mikor is észrevétlenül kiutaztam
New-Havenbe. Itt megtalálván a táskámat,
őrizés végett átadtam a vasúthoz legközelebb
lévő szálloda főpinczérének. Azt hiszem e
lépés célját könnyű elárulni. Jól tudtam, hogy
e rejélyes tolvajlásról megemlékeznek a lapok
is, de tudtam azt is, hogy e szállodában ta-
nusított gyanus magaviseletem, természetesen
áruhába öltöztem ki, mindjárt felfogja költeni
a figyelmet s értésére jön a rendőrségnek is.
Helyesen következtettem, mert amit akartam
elértem, a drágaköveket a rendőrség zárta
alá vette, így keresve sem találhattam volna
számára biztonságos helyet. Ez uraim az én
büntényemnek a története. Csupán csak a
bosztoni vámhivatal által kiállított elfogadó
vevényemet és a párisi ékszerész számláját
kell felmutatnom, azonnal visszakapom tulaj-
donomat. No Randolph meg vagy elégedve?

— Teljesen. Becsületesen nyertél. A
megállapított összeg felől itt van a kitöltött
utalvány, mit is, kérlek, legjobb szerencse ki-
vánataimmal együtt fogadja el.

— Köszönöm, mondta Mitchel, elvevén
az utalványt. E fogadom, sőt azonnal fel is
használok, amint hallani fogod. Hanem még
előbb a másik tolvajlás történetét akarom el-
beszélni.

E szavakra mindnyájan bámulva néztek
reá, míg Thaurer látszólag kezdett ideges
lenni. Egy korty burgundit felhajtván, kezét
meg egy pillanatig a poharán tartotta.

— Önök emlékeznek még mindnyájan
arra a körülményre, beszélt Mitchel ismét
tovább, hogy az Ali Baba ünnepe idejében
betegem feküdtem Filadelfiában. És hiszelgek
magamnak, hogy ez a legművészesebb fogás
volt tőlem, minden közt, mit ez egész törté-
netben kivívtam. Tudtam, hogy egy kém nyom-
ról-nyomra követ, arra törekedtem tehát, hogy
lehetőleg kivonjam magamat figyelmi köréből.
De másrészt meg számítottam arra is, hogy
Mr. Barnes esetleg maga eljön látásomra Fila-
delphiába. Ezért orvosom segítségével lehetővé
tettem, hogy mindenki, aki látott, azt hihette,
hogy valóban beteg vagyok. De nem vágok az
események folyása elé. A vasuti lopás után
jön a gyilkosság. Különös véletlen folyt n úgy
a meggyilkolt, mint az akkor még menyasszo-
nyom, de ma már feleségem, —
ugyanegy házban a lakott. Jól tudtam,
hogy amaz estén, midőn a gyilkosság elkövet-
tetett a színházból egy kém kísért ama bizo-
nyos házig és hogy még más körülmények is

forogtak fent, amelyek rendkívül erősítették
ellenem a gyanút. Hanem egy nagy előnyben
voltam mégis a detektív felett, mert tudtam hogy
az a férfi, ki az asszonyt a követet ellopta, biz-
tosan örült módon dühöngött, midőn New-
Havenbe visszatérve nem találta a biztos
zsákmányt. Es mivel ez asszony személyt
valószínűleg a maga észjárása szerint ítélte
meg, nem tartotta lehetetlennek azt sem, hogy
az asszony már előzőleg kiszedhette a követet
a táskából. És talán e gyenge reményesség
alapján ment az asszonyhoz, a tolvajlást adva
ürügyül, hogy kicsalja tőle, miszerint a kövek
még mindig nála vannak. És most tegyük fel,
hogy ez e kísérlete nem sikerült, ugy-e nem
lehetetlen, hogy első dühös, őrzülettel felindu-
lásában keresztül vágta annak az asszonynak
a nyakát?

— Ebben tévedett Mr. Mitchel, szólt
közbe Barnes. Mert az asszonyt alában
gyilkolták meg, semmi előzetes viaskodás
nem volt.

(Folyt. köv.)

Nyilt-tér.

Nyilt levél.

A mohai Ágnes-viz gyógyító képességé-
ről annyi különféle elismervény lett már
nyilvánosságra hozva, hogy én is indítatva ér-
zem magamat tapasztalatomat a t. közönségnek,
— a tiszta valóságnak szorosán megfelelőleg
tudomására hozni.

Evekkel ezelőtt súlyos gyomorhajban szen-
vedtem — éveken át nem ehettem egyebet,
csékely húslevet és kevés sovány, száraz sült
húst. Orvosi tanácsra használtam karlsbadi
vizet, és karlsbadi sót, — házi gyógyszerkint
erdőn, mezőn található mindenféle mag-, vi-
rág-, gaz- és gyom-forrázatot, mind haszon-
talanul, utóbb csak méreg, nux vomica-féle
cseppek voltak képesek fajdalmamat kissé és
rövid időre enyhíteni.

Egy rohamos kitörés után orvosilag ajánl-
tatott a mohai Ágnes-viz használata.

Határozottan kijelentem, hogy gyomor-
hajom teljesen megszűnt. Isten kegyelme s az
Ágnes-viz hatása, hogy egészségi tekintetben
kivánni valóm nincs.

Azt mondják «a természet segített».

Am! ha a természet egymagában segí-
teni tudott volna, miért nem segített éveken
át, míg annyit szenvedtem?

Elfogadom, hogy a természet könnyíté a
viz hatását, de hogy gyógyulásomat különösen
és csakis az Ágnes-viz idezte elő, azt hiszem,
s ezen hitemben senkinek semmi felelős kös-
dása meg nem rendit, meg nem gyöngít.

Ma is fogyasztója vagyok az Ágnes-viz-
nek, nem gyógyszerül használom ugyan, de
mert azt minden, forgalomban levő hasonló
külföldi vizek elébe és fölébe helyezem.

Sárvány, 1896. november 22.

Magasházy József.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziaszer ellentállt az idő megpróbálásá-
nak, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájda-
lomosillapító bedörzsölésként alkalmaztatik kőszvényél,
osúznál, tagszaggatásnál és meghűléseknél és az orvosok
által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A
valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakarta Horgony-Liniment
elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-
szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni.
40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden
gyógyszertárban készletben van; főraktár:
Török József gyógyszerésznél Budapesten. Be-
vásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert
több kisebbbortékú utánzat van forgalomban. Ki
nem akar megkárosodni, az minden egyes
üveget „Horgony” védjegy és Richter özéggye-
zés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállítmók, RUDOLSTADT.

